

บทที่ 11

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1 ความหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หมายถึง การที่ประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศขึ้นไปมารวมกันอย่างเป็นทางการ เพื่อความร่วมมือหรือรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน

ประเภทของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีหลายลักษณะ พอสรุปได้ดังนี้

1. ลิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) คือ การที่ประเทศพัฒนาแล้วตกลงจะยกเว้นหรือลดภาษีขาเข้า สำหรับสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมที่ส่งไปจากประเทศกำลังพัฒนา
2. เขตการค้าเสรี คือ การยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก
3. สหภาพศุลกากร คือ การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราเดียวกันระหว่างสมาชิก ซึ่งมีผลสำหรับประเทศที่มีใช่สมาชิก ส่วนประเทศสมาชิก มีการยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าต่าง ๆ
4. ตลาดร่วม คือ การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ เงินทุน ประชากร และแรงงาน ระหว่างสมาชิกได้อย่างเสรี
5. สหภาพเศรษฐกิจ คือ การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างสมาชิกได้อย่างเสรี มีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ ส่วนรวมระหว่างประเทศสมาชิก และมีการใช้เงินตราสกุลเดียวกัน

องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เหตุผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เกิดมาจากการค้าระหว่างประเทศที่มีปัญหาเกิดจากการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนต่างกัน การใช้เงินตราต่างกัน ด้วยเหตุนี้หลาย ๆ ประเทศจึงหันมาร่วมมือกัน จึงเกิดเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) สำนักงานข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและการเก็บภาษีอากร (General Agreement on Trade and Tariff: GATT) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2490 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีสมาชิกเริ่มแรก 23 ประเทศ ไทยเป็น

สมาชิก ประเทศที่ 104 เมื่อปี พ.ศ.2504

2) **องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)** องค์การการค้าโลกเกิดมาจากการประชุม รอบ อูรุกวัย มีเป้าหมายที่จะให้ประเทศที่พัฒนาแล้วยกเลิกข้อกีดกันทางการค้าที่ใช้อยู่ เพื่อให้รูปแบบการค้า เป็นการแข่งขันอย่างเสรีมากขึ้น การดำเนินการ เช่นนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมเสียผลประโยชน์จึงต้อง อาศัยความร่วมมือและแรงผลักดันจากประเทศต่าง ๆ เพื่อรวมกัน แก้ไขปัญหาการค้าระหว่างประเทศทำ ความตกลงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน

3) **ตลาดร่วมแห่งยุโรป (European Economic Community: EEC)** เป็นการรวมกลุ่มร่วมมือทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศทางแถบยุโรป ตั้งขึ้นเมื่อปี 2501 มีสมาชิกเข้าร่วมหลายประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก และหลังจากนั้นมีประเทศแถบยุโรปเข้า เป็นสมาชิกสมทบตามมา เช่น อังกฤษ เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ กรีซ และตุรกี

4) **สมาคมเขตการค้าเสรีแห่งยุโรป (European Free Trade Association: EFTA)** เป็นการรวมกลุ่ม การร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยประเทศในยุโรปที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ของกลุ่มตลาดร่วม (EEC) เพื่อจะได้มี อำนาจในการต่อรองกับตลาดร่วมยุโรปในปัญหาเกี่ยวกับการค้า กลุ่มการค้าเสรีแห่ง ยุโรป (EFTA) ตั้งขึ้น ในปี 2503 สมาชิกประกอบด้วย อังกฤษ ออสเตรเลีย เดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์และ โปรตุเกส

5) **กลุ่มเศรษฐกิจในประเทศยุโรปตะวันออก (Comecon)** เป็นการรวมกลุ่มประเทศที่มีระบบ คอมมิวนิสต์ โดยมีเหตุผลมาจากการเมืองและลัทธิการปกครอง ทำให้ต้องรวมกลุ่มกันเพื่อการค้า โดยมี ประเทศรัสเซียเป็นแกนนำกลุ่ม คอยให้ความช่วยเหลือทางการเงินและเศรษฐกิจกับประเทศภายในกลุ่ม ประเทศที่เป็นสมาชิก ได้แก่ รัสเซีย เช็กโกสโลวาเกีย บัลแกเรีย โปแลนด์ โรมาเนีย ฮังการี ออสเตรีย

6) **สมาคมการค้าอาเซียน (Association of Southeast Asian Nation : ASEAN)** เป็นการรวมกลุ่มกัน ของประเทศซึ่งอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510 ประเทศสมาชิกแรกมี 6 ประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และบรูไน มีประเทศใหม่ที่เข้ามารวมกลุ่ม ภายหลังคือ ลาว เวียดนาม และพม่า ตามลำดับ ต่อมาในปี 2535 มีการประชุมสุดยอดที่สิงคโปร์ ตกลงตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนหรือที่เรียกว่า AFTA เพื่อให้สินค้าของประเทศสมาชิกเคลื่อนย้ายอย่างเสรีกันได้ ภายในกลุ่ม

7) **สำนักงานกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)** เป็นองค์การ ชำนาญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ (United National) ถือกำเนิดในขณะเดียวกับที่ได้มีการก่อตั้ง “ธนาคารเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา” (International Bank for Reconstruction and Development: IBRD หรือที่ เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า ธนาคารโลก) โดยมติของการประชุมใหญ่ของ สหประชาชาติในด้านเงินตรา

(Monetary) และการเงิน (Financial) ที่เมือง Breton Wood ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปีพ.ศ. 2487 แต่ IMF ได้เริ่มให้บริการเมื่อ พ.ศ. 2490

8) ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารโลก มีชื่อเป็นทางการว่า ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา (The International Bank for Reconstruction and Development: IBRD) ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2490 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีสมาชิก 127 ประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

9) เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (The North America Free Trade Agreement: NAFTA) สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก ได้เจรจาตกลงร่วมกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2535 และจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2537 เป็นกลุ่มประเทศเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ เป็นอันดับสองรองจากเขตเศรษฐกิจยุโรป

10) องค์การประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of Petroleum Exporting Countries: OPEC) องค์การนี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 มีประเทศซึ่งผลิตน้ำมันเป็นสมาชิกร่วมกัน 13 ประเทศ ได้แก่อิหร่าน อิรัก คูเวต ซาอุดีอาระเบีย เวเนซุเอลา อินโดนีเซีย กาตาร์ ลิเบีย อาบูนาบี แอลจีเรีย ไนจีเรีย เอกวาดอร์ และกามอง จุดประสงค์ของการจัดตั้ง เพื่อต่อต้านการลดราคาน้ำมันของบริษัทน้ำมันระหว่างประเทศของประเทศที่พัฒนาแล้ว

กล่าวโดยสรุปมูลเหตุที่ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ คือ ความแตกต่างของปริมาณและชนิดของทรัพยากรการผลิตกับความแตกต่างในด้านความชำนาญในการผลิตที่แต่ละประเทศมี ทำให้แต่ละประเทศต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผลจากการค้าระหว่างประเทศจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศคู่ค้าและต่อเศรษฐกิจ